

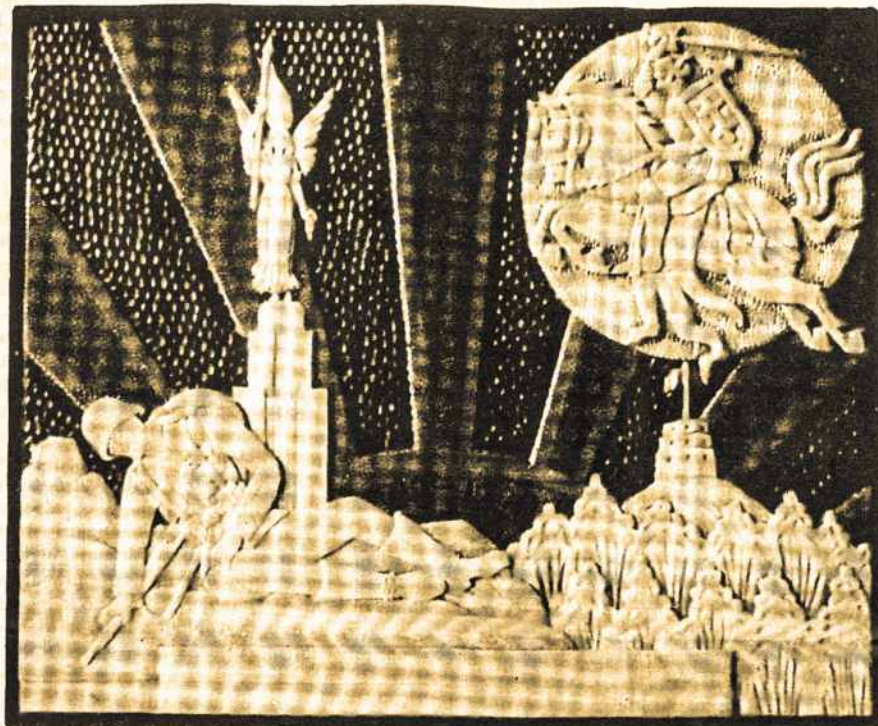
TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 9 (1889) 1994 m. kovo mėn. 15 d.

Eina 39-tus Metus.

Melbourne

Amžius budėje, LAISVĖ laimėjom per aukas ir pasišventimą. Dail. Feliksas Ramonis.

KAIP MES MIRŠTAME

Taip vadinasi gydytojo, medicinos mokslų daktaro Sherwin Nuland platų atgarsį sukėlusį knygą, šiemet išleista Jungtinėse Amerikos valstybėse. Daktaras Nuland paliečia labiausiai nemėgstamą modernios visuomenės temą - mirtį. Kalbėdamas apie savo asmeninę, žmogišką ir profesinę patirtį, jis tuo pačiu aprašo ir vieną skaudžiausių šiuolaikinės kultūros apraiškų - bandymą užmiršti, kad žmogus natūraliai yra mirtingas ir, kad jokie medicinos pasiekimai to natūralaus mirtingumo nepanaikina. Kasdien miršta daugybė žmonių. Jie patys, jų šeimos nariai o ne retai ir juos prižiūrintys medikai reaguoja į mirtį tarytum į traukinio katastrofą. Ypač mirusiojo artimieji dažnai linkę manyti, kad sirgusįjį prižiūrėję ką nors ne taip padarė arba patys jaučiasi kaltais.

Iki šio šimtmečio pradžios mirtis buvo suprantama kaip neišvengiama žmogaus dalis, beveik kaip šeimos narys. Namų durys buvo daromos galvojant apie tai, kad iš namų reikės išnešti karštą. Svečių kambarys visada buvo projektuojamas taip, kad jame tilptų ir krikščynas ir į laidotuves susirinkusiantys žmonės. Sena moteris ar senas vyras mirdavo savo šeimoje. Ir po mirties būdavo prisimenami jie patys, kas jie buvo,

o ne nuo ko jie mirė. Viskas pasikeitė tada, kai mokslas pradėjo rasti būdų prailginti žmogaus gyvenimą. Dabar senelis atvežamas į modernų medicinos centrą, perrengeamas ligoninės rūbais ir - žmogus tarytum liaujasi egzistavęs: jo vietą užima jo liga. Nebesvarbu, ką šis žmogus dirbo, kuo buvo. Ligoninėje su juo elgiamasi taip, lyg jo ankstesnio gyvenimo ir nebūtų buvę. Jis tėra tik ligonis, sergantis vėžiu, skleroze, ar kokia kita liga. Gydytojai rūpinasi jo ligos simptomais. Panašiai dažnai elgiasi ligonio artimieji. Mūsų laikais žmonės yra linkę manyti, kad viską kaip nors galima išgydyti. Gydytojai tarytum pamiršo, kad jų pašaukimas yra ne tik nustatyti diagnozę ir skirti gydymą, bet ir palydėti nepagydomai sergantį pacientą iki mirties slenksčio. Dauguma ligonių taip šventai tiki gydytojų visagalybe, kad griebiasi kiekvienos įmanomos ir neįmanomos galimybės, užuot pasakę: Gana. Man laikas ruoštis keliauti iš čia.

Iš 9 tūkstančių pacientų, su kuriais daktarui Nulandui teko susidurti per 30 gydytojo praktikos metų, tik keli atsisakė tolesnio gydymo, suvokdami tokio gydymo beprasmybę. Tada pats daktaras Nuland nesuprato jų poelgio ir

manė, kad jie yra keistuoliai.

Viena tokių pacienčių buvo 92 metų senutė. Ji pateko į ligoninę su didžiule opa žarnyne. Daktaras Nuland pasiūlė jai operaciją, tačiau senutė tvirtino, kad ji gyvena pakankamai ilgai ir jos laikas jau atėjo. Daktaro įtikinėjama, ligonė nusileido - kaip ji pati sakė, vien todėl, kad pasitikėjo gydytoju. Operacija buvo sunki, ir ypatingo palengvėjimo, žinoma, neatnešė. Senoji pacientė po to pyko, kad gydytojas neleido jai ramiai numirti nuo ligos ir įkalbėjo operacijai. Vilčių pasveikti juk vis tiek nebuvo

Daktaro Nuland tėvai ir visa šeima buvo tikintys, bet jis pats save vadina agnostiku ir nesiima nieko tvirtinti apie Dievo buvimą. Tačiau rašydamas apie mirtį jis vis dėlto pastebė: „Kai žmogus miršta, jo kambarys ar ligoninės palata tampa koplyčia, į kurią reikia įeiti su derama pagarba.“ Parašyti knygą „Kaip mes mirštame“ daktarą Nuland paskatino jo motinos ir brolio mirtys. „Rašydamas šią knygą ir galvodamas apie tuos, kurie man buvo brangūs aš kiek apsirpatau su mirtimi ir labiau ją pažinau, - rašo gydytojas Nuland, knygos „Kaip mes mirštame“ autorius.

Lietuvių Radijo
Taryba Vatikane

Vincas Mykolaitis-Putinas

Lietuva

Vieniem - tu didvyrių palaiminta
žemė,
Kitiem - tu nykštukų varginga
tėvynė,
O man tu - kaip motina, laukianti
kryžkelėj
Su meile, paguoda, globa ir
nakvyne.

Vėlai iškeliavęs iš tėviškės klonių
Į kito pasaulio laisvinağ rytuų,
Aš pusėje kelio, vidurnakčio glūdy,
Palinkusia galva prieš tave sustoju.

Zinojau, kad tu rūpestinguoju
žvilgsniu
Palaiminsi mano ir sėją ir pjūtį.
Bet leiski man, savo paklydusiam
sūniui,
Tyliai prie tavęs ligi ryto pabūti.

Tu man paslaptis, kuri myli ir
kenčia,-
Ir žodžiais išreikšti tavęs
nemokėsiu,
Tik naują gyvybę krūtinėj pajusiu
Po tavo priglobiančių rankų
pavėsiu.

Paskui aš nueisiu, kaip daugel
nuėjo,
Į glūdžiąją naktį šešėlių šešėliais.
Bet aušrą ir rytmečio varpą išgirdęs,
Zinosiu, kad tu buvai mirus, o
keleis.

Šiuo eilėraščiu prisimename
ketvirtąją Kovo 11-ąją,
„kada Lietuva buvo mirus, o
kelės“...

Lietuvos atstovas parėmė NATO reikalavimą

Lietuvos ambasadorius Jungtinėse Tautose Anicetas Simutis pabrėžė Lietuvos valdžios ir žmonių susirūpinimą dėl nesibaigiančios agresijos prieš Bosniją.

„Agresoriaus pajėgos ir toliau savo veiksmais tyčiojasi iš tarptautinės humanitarinės teisės normų ir įprastų karo papročių“, pasakė Lietuvos atstovas.

Ambasadorius A. Simutis antradienį kalbėjo JT Saugumo Tarybos debatuose dėl padėties Bosnijoje ir Hercegovinoje.

Jis informavo Tarybos narius apie Lietuvos Seimo pareiškimą dėl įvykių Sarajeve, kuriame Bosnijos, Kroatijos ir Serbijos parlamentai raginami daryti viską, kad būtų nutrauktos žmonių žudynės.

„Lietuvos Vyriausybė sveikina NATO reikalavimus agresoriams nutraukti Sarajevo miesto bombardavimą ir atiduoti savo sunkiąją ginkluotę Jungtinių Tautų pajėgų žinion“, sakė A. Simutis.

Ambasadorius pabrėžė, kad šio reikalavimo nevykdymas reikštų, jog „tarptautinė bendrija pasirengusi toleruoti agresiją“.

Pasak jo, Saugumo Taryba „vargu ar gali leisti“ nevykdyti šio reikalavimo. Tai paskatintų tragiškai žlugti pasitikėjimui Jungtinėmis Tautomis ir NATO, perspėjo A. Simutis. BNS

Tremties užrašai

BAM-as - tai Ozerlagas

(Tešynys iš "T.A." Nr. 8)

Rašo Antanas Sadeckas

1946 m. pavasarį į rytus nuo Taišeto buvo pradėta BAM'o centrinės autoremonto-mechaninės gamyklos statyba. Ir vėl suvežė tūkstančius zekų, kurie kirto taigą ir tiesė privažiavimo kelius būsimoje statybos aikštelėje. Jie statė mechaninį cechą, elektros stotį, katilinę, administracinį korpusą ir visa kita, kas reikalinga gamyklai. Statė barakus, virtuvę, karcerį, tualetus. Viską aptvėrė aukšta dviguba tvora, apraizgė spygliuota tvora, pastatė sargybos bokštus. Darbas virte virė ir tais pat metais gamykloje pradėjo dirbti laisvai samdomi žmonės. O lagpunktą pavadino 048. Vėliau jame dirbo daug lietuvių.

Netoliese, šalia BAM'o trasos buvo zekų paskirstymo lagpunktas 025. Ten stovėjo 4 grotuoti barakai, valgykla, karceris. Už tvoros - moterų barakas. Čia atveždavo naujus kalinius, juos „apdorodavo“ ir išveždavo į rytus, į BAM'o trasą. Šiame lagpunkte pabuvojo tūkstančiai lietuvių, kai kurie kažkiek laiko dirbo. Paminėsiu kelis, 1941 m. represijų aukas. Tai buvęs Lietuvos švietimo ministras K.Šatenis, ulonų leitenantas M.Germanavičius.

Ozerlago stabas buvo pietinėje miesto dalyje. 1947 m. pastatė klubą, pirtį, kontorą, viešbutį, ligoninę, kareivines ir lagerius. Mieste jų buvo ketvertas.

Dabar buvusių lagerių vietose pastatyti namai ir nutiestos gatvės. Dar teberiogso buvusių pastatų ir spygliuotos aptvaros liekanos prie tebeveikiančios ligoninės.

Zekų kaulus Taišete paslėpė namai ir gatvės danga arba išblaškė juos po apylinkės sąvartynus. Tik naujai statomame Taišeto rajone mes filmavome ir fotografavome karstus ir žmonių skeletus, ekskavatorių sužalotus, kasant duobes būsimų namų rūšiams. Čia tada buvo lagerinės kapinės.

Buvusioje Sovietų imperijoje buvo sukurta sudėtinga lagerinė sistema ir paprastam mirtingajam nelengva joje susigaudyti. Bolševizmo ideologai sugebėjo ant jos užmesti painių melo tinklą ir paslėpti baisias piktadarybes. Jie buvo kuriami ten, kur buvo kertama taiga, kasama akmenis anglis, geležies ir vario rūda, statomos gamyklos, tiesiami keliai. Juose kartu buvo laikomi recidyvistai ir politiniai kaliniai - inteligentai, aukštos kvalifikacijos specialistai ir dvasininkai. Vėliau lagerius „specializavo“, sukūrė ypatingo režimo „ypač pavojingiems

politiniams nusikaltėliams“, atskyrė dvasininkus.

Apie sovietinę lagerinę sistemą, tame tarpe ir apie Ozerlagą, užsienyje prirašyta nemaža knygų. Tai buvusių zekų - rusų, žydų, vokiečių, austrų - prisiminimai. Rusijoje gi dar tebedygdama pirmieji daigeliai.

Tuo tarpu BAM'o statyba įgijo naują kvėpavimą. Nuo Taišeto iki Bratsko 320 km ruože buvo įkurta daugiau kaip 30 lagpunktų, kuriuose vienu metu dirbo apie 40 tūkstančių zekų. Daugelis jų - politiniai kaliniai, teisti pagal 58 str., todėl ir lageris pavadintas ne ežero vardu, o dėl ypatingo jo režimo (osobovo režimo). Dauguma zekų buvo japonai ir vakariečiai (zapadniki) - vokiečiai, ukrainiečiai, žydai, lietuviai, latviai, estai. Vieni iš jų dirbo taigoje ir vertė medžius (na lesopovale) - tai pats sunkiausias darbas. Mediena buvo reikalinga pabėgių gamybai lagerių ir pagalbinių įmonių statybai. Kiti pylė gelžkelio sankasą, klojo pabėgius ir bėgius bei statė tiltus. Silpnesnieji (dochodiagos) ruošė malkas viršininkų namų apšildymui. Ozerlage buvo penki lagpunktai, kurių zekai augino duoną, daržoves, galvijus ir kiaules. Sako, jie buvo geri šeimininkai ir užaugindavo neblogą derlių, kuriuo maitino BAM'o statytojus. Čia ir zekai buvo sotesni, nes rudenį burokių ir runkelių pagraudavo. Berods, tryliktame ūkyje įveisė didelį bityną. Tam, sąlygos buvo geros - aplink taiga, daug nektaro, ir darbščios bitelės saldino lagerio viršininkijos gyvenimą. Kad zekai nūdėtų, šalimais buvo įkurti šeši moterų lagpunktai. Vyru ir moteris, kurių išdirbis viršydavo bent du kartus, keletai valandų suleisdavo pasimylėti. Sukergdavo, kaip sakė lagerio viršininkai. Kad nedingtų jų meilės vaisius, Ozerlago vadai įkūrė lagpunktą, kurį pavadino kūdikių namais (dom mladenca - lagpunkt DM). Čia nėščios zekės dirbo lengvesnį darbą, čia gimdė ir augino savo kūdikius. Po metų jos grįždavo į savuosius lagerius, o vaikus išsiųsdavo į vieliomis aptvertus vaikų darželius. Sulaukė šešerių metų, jie buvo paskirstomi po vaikų namus. Lagerio zekai pavardžių vardų ir tėvavardžių neturėjo. Vienintelis jų dokumentas - numeris, užrašytas ant suplysusio bušlato nugaros ir tokių pat kelnių virš kairės kojos kelio. Tą numerį jie nešiojo barake, zonoje ir darbe. Jį užrišdavo ant kairės kojos nykščio po mirties, kuoka sudaužius jo kaukolę. Jį užrašydavo ant mažos lentelės, kurią įsmeigdavo prie kauburėlio, jei buvo laidojamas atskiroje duobėje.

Savo artimesiems jie galėjo rašyti du laiškus per metus. Rašyti rusiškai, kas leistina, kitokių cenzoriai nepraleis. Rašyti trumpai, nes Ozerlago viršininkas pulkininkas Jevstigniejevas nespėdavęs tikrinti. Dažnai ir tų laišku nepraleisdavė, ir tai buvo naudinga lagerio vadams. Jie buvo ramūs, kad apie zeko mirtį jo artimieji nesiteiraus.

Grotuotų langų barakuose buvo įrengti dviaukščiai narai. Kad zekas nepasiklystų, jie buvo numeruoti. Sunkias duris nakčiai užrakindavo, zekas negalėjo pasidžiaugti žvaigždėtu Sibiro dangumi, todėl barako kampe stovėjo „paraša“ - statinė gamtiniam reikalams. Vedant į darbą arba grįžtant namo, nadziratėlis kalbėdavo maldę: „žingsnis į kairę arba į dešinę, šausiu neperspėjęs!“ Jei jis norėjo pasižymėti, nepatyrusį zeką išprovokavo, na pvz., paprašydavo nuskinti jam už zonos ribos augančią gelytę. Jos žiedas aplaistomas zeko krauju, o nadzirateliui už budrumą buvo atlyginama.

„Jaunai ukrainietei iki baumės pabaigos buvo likę vienas mėnuo. Besitraukdama nuo krantinčio medžio, puse kūno peržengė draudžiamą zoną. Pasigirdo automato serija, mergaitė krito negyva. O mergaitės taip laukė tėvai. Net naujus drabužius buvo paruošę... Už mergaitės nužudymą sargybinis gavo dešimt parų

atostogų, piniginę premiją ir pakėlė laipsnį“ - savo atsiminimuose rašė Zofija Danutė Balčiūnienė iš Kvėdarnos.

Lagerio vadams ir vadukams gyventi nebuvo lengva. Jų „globoje“ numeruoti vaikščiojo generolai, profesoriai, mokslų daktarai, meno įžymybės. Paminėsiu keletą: Kolčako generolas S.Vaicekovsij, vokiečių kontržvalgybos generolas Savorij, amerikiečių generolas Stenli Dubik, paskutinė B.Pasternako meilė O.Ivinskaja, gydytojas profesorius N.Florenskij, daininkė Lidija Ruslanova su antruoju savo vyru generolu Kriukovu, latvių dailininkas Lielais, kunigas P.Račiūnas (dabart. Lietuvos Marijonų vienuolijos provincijolas), čekistų vado Jagodos sesuo, tarybinis žvalgas, medicinos ir teisės daktaras, mokėjęs 22 užsienio kalbas D.Bystroletovas (Tolstojus). Buvo ten ir Kantutis. Atrodo, tai lietuvis, kažkada emigravęs į Bulgariją ir dirbęs Sofijos teatro dirigentu. Kol kas aš nežinau, kokiais keliais jis pakliuvo Sibiran ir 25-iems metams nuteistas katargai. Ozerlage jis meistriškai vadovavo zekų orkestrui. Geru žodžiu jį mini buvę zekai - garsūs muzikantai. Tai protingi žmonės. Jų protas ir valia sklido į šalis kaip elektromagnetinės bangos. Jos nematomos, bet zekai jas jautė. Tai mažino vadų susikurtą „autoritetą“. Vadams buvo neramu. Jie bijoje savųjų niekšybų ir savosios menkystės. Jie slėpėsi nuo suvokimo, kad neturi vilties pakilti aukščiau. Visomis išgalėmis jie kratėsi sąžinės prabudimo, nes žinojo, kad sąžinė ir tuometinis jų gyvenimo būdas po viena kepure negyvens.

Už atostogas Floridoje premjeras atsilygina postu K. Bobelio sūnui

Jonas Bobelis - Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininko sūnus, premjero A. Šleževičiaus potvarkiu paskirtas valstybės konsultantu tarptautiniais klausimais. Tai įvyko vasario 14 dieną, po to, kai praėjusių metų Kalėdų atostogas A. Šleževičius su žmona praleido Kazio Bobelio namuose Floridoje. Mūsų žiniomis, premjeras, vos grįžęs iš Floridos, stengėsi įdarbinti K. Bobelio sūnų Lietuvos misijoje prie Jungtinių Tautų Organizacijos, tačiau premjero pastangoms nepritarta Prezidentūroje.

Kalbos apie Kazio Bobelio norus matyti savo sūnų Lietuvos diplomatu netyla seniai. K. Bobelio bičiulystės su užsienio reikalų ministru P. Gyliau laikais sūnus Jonas buvo įdarbintas ministro paterėju. Tačiau po skandalo dėl ambasadoriaus S. Lozoraičio atšaukimo iš Vašingtono ir nepavykus ten paskirti K. Bobelio proteguojamo V. Cėkanausko, J.

Bobelis iš tų pareigų pasitraukė, o jo tėvo ir P. Gyliaus santykiai atvėso. Nepavyko J. Bobeliui įsidarbinti ambasadoje Vašingtone, ten paskyrus ambasadoriumi A. Eidintą. Beje, J. Bobelis dirbo ir apmokamu VLIK-o darbuotoju, kai šiai organizacijai vadovavo Kazys Bobelis.

Tačiau, matyt, rūpestingas tėvas neatsisakė ketinimų surasti sūnui darbą. Į Floridą pakvietė premjerą, ir štai atomazga: J. Bobelis valstybės patarėjas. Maža to, interviu „Tiesoje“ jis dar pasigiria, jog dirbs Vašingtone kartu su ponu A. Eidintu. Mūsų žiniomis, Užsienio reikalų ministerija buvo nustebinta tokių J. Bobelio ketinimų ir nesiruošia jiems pritarti. Be to, neaišku, kaip tokį Lietuvos pareigūną traktuos JAV vyriausybė. Taip pat neaišku, kas kieno pavaldiniu bus: J. Bobelis - A. Eidinto, ar atvirkščiai.

Jonas Bobelis interviu „Tiesoje“ tvirtina, kad jo paskyrimui neturėjo įtakos tėvo postas. Apie tai, ar šiam paskyrimui įtakos turėjo premjero A. Šleževičiaus atostogos Floridoje, Bobelis jaunesnysis nepasako nieko.

(L.R.)

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorė dr. Aurelija Sadauskienė. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra.

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

„Tėviškės Aidai“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiguosime prenumeratos mokesį, įrašykime „Tėviškės Aidus“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

SAVAITĖ PASAULIO POLITIKOJ

Besimeldžiančių musulmonų žudynės Hebrono Patriarkų kapų mečetėje ir nušovimas 4 serbų lėktuvų, puolančių taikini uždraustoj skraidyti Bosnijos edrvej, turi tik tiek bendro, kad abu įvykiai atsilieps į politinę raidą Artimuose Rytuose ir Bosnijoje bei Rytų Europoje. Ir kad abu įvykio vienos savaitės laikotarpį.

Rasistas-ekstremistas žydas Baruch Goldstein, įėjęs laike pamaldų į musulmonų mečetę, pradėjo šaudyti į ten besimeldžiančius be paliovos, kol pats buvo užmuštas. Zuvo pusšimtis arabų, šimtai buvo sužeisti, šventykla išniekinta. Pasipiktino visas pasaulis, o ypač musulmonų kraštai. Derybos dėl Palestinos autonomijos ir nepriklausomybės nutrūko. O žydam atėjo laikas susitaikyti su arabais, kai paaiškėjo, kad kolonizuoti Palestinos jie nepajėgs. Po laiko būtų tartis, kai arabai turėtų branduolinius ginklus. Tokios galimybės šiandien negalima atmeti.

Visgi šis nelemtas įvykis gali pagreitinti Izraelio palestiniečių susitarimą, nes žydų valdžia bus priversta padaryti konkrečių nuolaidų. Vašingtonui jau nusibodo Izraelio vyriausybės delsimas perduoti Gazą ir Jeriko sritį palestiniečių administracijai.

Palestinos klausimo sprendimą komplikuoja 120,000 žydų kolonistų, kuriuos buvusios Izraelio valdžio apgyvendino okupuotose Palestinos žemėse. Ką su jais dabar daryti? Tai bene sunkiausiai išsprendžiama problema tiek Izraeliui tiek PLO.

Belgradas, iširus Jugoslavijai, sugalvojo įkurti „didžiąją Serbiją“ Bosnijos-Herzagovinos ir Kroatijos žemėse. Kroatija pajėgė atsispirti, bet didesnę dalį Bosnijos serbam pavyko užimti. JTO daug kartų įspėjo serbus sustabdyti savo puolimus, bet pastarieji neklusė. JTO pagaliau susitarė su NATO, kad priversti serbus atraukti savo artileriją nuo Sarajevo miesto. Gavę ultimatumą ir Maskvos patarimą pasitraukti, jie tai įvykdė, bet sustiprino puolimus kitose Bosnijos vietovėse. Kai serbų lėktuvai buvo užklupti uždraustoj skraidyti zonoj ir nepaklausė NATO karo lėktuvų įsakymo nustoti bombarduoti ir pasišalinti, keturi jų buvo nušauti. Bosnijos serbų vadas Karadžić nuskubėjo Maskvon ieškoti užtarimo. Vietoj to, gavo patarimą nustoti apšaudyti oro uostą Bosnijos šiaurėj, kad JTO galėtų nuvežti maisto ir vaistų pagalbą apsuptiem bosnijiečiam.

Kaip matom, ryžtingas NATO elgesys pakeitė ne tik serbų, bet ir Maskvos laikyseną. Visi jie pasidarė sukalbesni. Net ir Žirinovskis nustojo kalbėjęs apie naują pasaulinį karą ir imperijos atstatymą. Nesigirdi Maskvos pareiškimų apie Rusijos interesų sferas. Pavojus Pabaltijui yra žymiai atslūgęs dėl tų 4 lėktuvų nuleidimo tolimoj Bosnijoje.

Daug respublikonų reikalauja peržiūrėti Vašingtono santykius su Maskva. Bet Prez. Klintonas žada teikti toliau materialinę paramą Rusų Federacijai. Kažin kiek tie pažadai bus įgyvendinti?

Be Baltųjų Rūmų viešų pareiškimų yra aišku, kad Amerikos laikysena, liečianti santykius su Maskva, bus daug santūresnė ir

Rašo Dr. Jonas Kunca

dalykiškesnė. Galim tikėtis, kad ir mūsų šalis nebus perduota Maskvai.

Tai duoda mūsų Lietuvai daugiau laiko susitvarkyti ir prakti. Nuo mūsų valdžių priklausys, kiek mes tuo pasinauosime. Iki šiol neturim kuo pasidžiaugti, o dar mažiau pasigirti. Valdžios ateina ir išsina, o palaida bala lieka, net didėja. Lietuvos padėtis pati nepagerėja.

Ją turim pagerinti mes patys. Kadangi įstatymų leidžiamoji ir vykdomoji galia yra valdžios rankose, visuomenės įnašas daug priklauso nuo valdžios kokybės. Patirtis jau visus įtikino, kad valdžiai trūksta vizijos ir ryžto. Jei trūksta lai ji tą trūkumą papildo

pakeisdama gerą dalį netikusių ministrų ir kitų aukštų pareigūnų. Lai tai padaro pati valdžia savo iniciatyva, nelaukdam priešlaikinių rinkimų ar patekimo į tautos nemalonę.

Pasaulio politikos pasikeitimai mums palankia linkme turėtų būti akstinas naujam, dalykiškesniam Lietuvos atstatymo darbui. Imkim kad ir artėjantį pavasarį. Jei skubiai būtų suorganizuotas turizmas ir stramdyti kriminalai, šalis gautų iš turizmo šimtus milijonų dolerių. Turim gražių vietų, yra pakankamai viešbučių. Yra žmonių mokančių svietimas kalbas. Trūksta iniciatybos iš valdžios pusės. Privatus asmuo šiuo metu negalėtų to padaryti. O ar jau turim apskaičiavę, ką verta ir ko neverta

Vieniems Seimo nariams naujasis Genocido centro vadovas - padorus ir objektyvus, kitiems - nemylimas ir nelaukiamas

Kęstutis Jauniškis

Vasario 17 d. prieš pat vidurnaktį baigėsi Seimo žiemos sesija. Iki virduknakčio likus pusantros valandos, 56 Seimo nariams balsavus už, 22 - prieš ir 4 susilaikius, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro generaliniu direktoriumi buvo patvirtintas V. Skuodis.

Kandidatas gimė 1929 m. kovo 21 d. JAV. 1948 m. baigė Panevėžio gimnaziją ir įstojo į Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą. Jį baigė 1953 m. Į nelegalią pogrindžio veiklą įsijungė 1972 m., areštuotas 1980 m. sausio 9 d., o gruodžio mėnesį už antisovietinę propagandą ir agitaciją nuteistas 7 metus kalėti ir 5 būti tremtyje. Lagerio bausmę atliko Mordovijoje. 1987 išvyko į JAV, 1991 grįžo į Lietuvą ir dirbo Vilniaus universitete docentu.

Diskusija dėl šios kandidatūros užtruko pustrėčios valandos. Pirmiausia opozicija pareiškė, kad klausimo svarstymą reikia atidėti, nes ne laiku parlamentarams buvo išdalyta V. Skuodžio biografija. Seimo dauguma tokiam pasiūlymui nepritarė, nes, anot LDDP frakcijos atstovo A. Albertyno, V. Skuodžio biografiją žino visa Lietuva.

Tėvynės sąjungos frakcijos vardu kalbėjęs V. Landsbergis pabrėžė, jog LDDP atsisakė ankstesnio partijų susitarimo, kad centro vadovo kandidatūra bus derinama su Politinių kalinių bei Politinių kalinių ir tremtinių sąjungomis. Tai, pasak V. Landsbergio, reiškia, jog paminamas didžiausių kovotojų už Lietuvos nepriklausomybę rūpestis, kad KGB archyvai nepatektų į abejotinas rankas. „Apgavystė, kurią LDDP daro visų akivaizdoje, kelia nerimą, įžeidžia aukų atminimą“, - sakė V. Landsbergis ir pastebėjo, jog artėjama į įtamos ir konfrontacijos akligatvį.

Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos atstovas B. Gajauskas Seimo nariams priminė, kad opozicija premjerui pateikė net septynias kandidatūras, bet jos visos buvo atmestos, neva, dėl angažuotumo opozicijai. B. Gajausko nuomone, LDDP yra

Politinių kalinių arbata buvusiuose KGB rūmuose.
P. Lileikio nuotr.

komunistų partijos įpėdinė, atsakinga už vykdytą genocidą, todėl neturi moralinės teisės spręsti apie centro vadovo kandidatūrą. Pasak B. Gajausko, LDDP neturėtų ir Seime sėdėti, reikėtų surengti ir lietuviškąjį Niurnbergo procesą.

Tribūnoje pasirodęs Seimo narys K. Bobelis, rodydamas laikraščių išskarpas, kalbėjo, jog visas pasaulis didžiausiais Lietuvos disidentais vadino B. Gajauską, V. Skuodį, V. Petkų, N. Sadūnaitę, A. Terlecką ir kitus, bet tarp jų nebuvo dabartinių opozicijos atstovų A. Stasiškio ar K. Skrebio, kurie aiškina, kas yra patriotizmas. Pasak K. Bobelio, kaltinimai politiniais motyvais yra nieko neverti, o nuožma opozicijos akcija gali sunaikinti bet kokį žmogų. K. Bobelis prisiminė, kad V. Skuodis visada didžiavėsis B. Gajausku, tuo tarpu pastarasis elgiams atvirščiai. K. Bobelis taip pat prisiminė, kaip B. Gajausko sesuo prašė VLIK pirminką padėti jos broliui.

Seimo narė E. Kunevičienė sakė norinti, kad K. Bobelis bent penkias minutes pasėdėtų kameroje, kur sėdėjo B. Gajauskas, tada žinotų, kodėl jo sesuo kreipėsi į K. Bobelį. „Bet gaila, kad ji nežinojo, koks jūs buvotė pirminkas“, - sakė E. Kunevičienė.

Diskusijoje dalyvavęs Seimo opzicijos atstovas K. Skrebyš prisiminė Seimo rinkimų rezultatus ir pasakė, jog LDDP laimėjo todėl, kad balsuoti negalėjo ateiti negimę vaikai tų, kurie žuvo rezistencijos

mūsų žemės ūkiui gaminti šią vasarą? Tai tik du pavyzdžiai, du klausimai ir du neigiami atsakymai. O mes, ypač išeivijoj, norėtumėm būti optimistai...išgirsti, kad valdžiai pavyko įgyvendinti bent vieną svarbesnį planą, įvesti tvarką chaotiškoj šalies administracijoj, sudrausminti korupciją ir mafiją. Mūsų nepaguodžia valdžios vadų pareiškimas, jog su nusikalstamumu jiems sunku kovoti. Aišku, jai viskas sunku: sunku suplanuoti žemės ūkio pavasario darbus, suorganizuoti turizmą-dolierių šaltinį. Valdžiai yra tam, kad surastų kelius, kaip tokius sunkumus nugalėti, o ne ramiai lūkurituoti, kol ateis geras burtininkas, pamos lazdele ir išspręs už ją visas šalies problemas. Pavasarį atgimsta gamta. Laukiame, kad su ja atgimtų ir Lietuvos politikų ryžtas atlikti savo pareigą tautai.

kovose. „Balsuoti atėjo tik tie, kurie gyveno rezistencijoje“, - sakė K. Skrebyš. (...)

Kalbėjęs pats V. Skuodis prisiekė Dievui ir Tėvynei, jog jam įtakos nedarys jokios politinės jėgos. Į E. Kunevičienės klausimą, ar buvo KGB informatorius, V. Skuodis atsakė „Ne“. Į K. Skrebio klausimą, ar, kaip tvirtino politinis kalinys A. Andreika, priklausė lagerio vidaus tvarkos tarybai, pretendentas atsakė „Ne, ne, ne“ ir pridūrė, kad tokias kalbas paskleidė KGB agentas A. Andreika. Paprašytas tai įrodyti dokumentais, V. Skuodis sakė, kad visi argumentai jau išdėstyti jo straipsniuose, o pats geriausias dokumentas yra Katalikų bažnyčios kronika. Į klausinėjimo procedūrą netikėtai įsiterpė A. Albertynas, pasiūlęs KGB rūmuose protestuojančius politinius kalinius užrakinti penkioms paroms, o raktą atiduoti jam.

Po balsavimo rezultatų paskelbimo opozicijos atstovas A. Baležentis sakė, kad Seimas palaidojo tautos susilaikymo idėją, o jo kolega A. Stasiškis pabrėžė, kad ekskomunistai yra tie patys komunistai.

KGB rūmuose pasikeisdami budėjo politiniai kaliniai ir tremtiniai, pasiryžę į savo kabinetą neleisti naujojo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro vadovo - vieni būriavosi prie centrinio rūmų įėjimo, kiti sėdėjo jo kabinete.

(Nukelta į5psl.)

Per Lietuvą perlekė Rusijos karinis sąstatas be leidimo

BNS pranešė, kad vasario 13 vakarą Rusijos geležinkelio sąstatas su 26 kariniais šarvuočiais, važiuojęs iš Karaliaučiaus į Baltarusiją, kirto Lietuvos sieną. Šarvuočius lydėjusi ginkluota Rusijos karių apsauga neturėjo Lietuvos krašto apsaugos ministerijos leidimo. Lietuvos pasieniečiai apie šį sąstatą iš anksto nebuvo įspėti ir apie karinį krovinį sužinojo tik traukiniui atvykus į Kybartų postą. Sąstatą vis dėlto nuspręsta praleisti, kad pavojingas krovinytis neįstrigtų Lietuvos pašonėje. Taip BNS korespondentui paaiškino Valstybinės sienos apsaugos tarnybos štabo viršininkas P. Dragūnaitis. Jis pridūrė, jog sąstatą nuolat stebėjo Lietuvos pasieniečiai, „kad šarvuočiai pakeliui nenubyrėtų“. Sekmadienį 5 valandą ryto sąstatas su šarvuočiais be incidentų išvažiavo iš Lietuvos per Kenos postą į Baltarusiją.

BNS perduoda ir Dragūnaitio komentarą: derybų su NVS darbo grupei derėtų kuo greičiau susitarti su Rusija dėl tokių pervežimų tvarkos, kad ateityje nekiltų konfliktų.

Apie esamą tvarką ne kartą yra pasakojęs pats derybų grupės vadovas V. Bulovas. Rusija privalo kreiptis į Lietuvos KAM (ne VRM, kaip klaidingai teigia BNS), prašydama atskiro leidimo kiekvienam konkrečiam kariniam pervežimui. Pasak Bulovo, taip ir daroma. Rusija tvarkingai prašo leidimų, o Lietuva juos duoda. „Lietuvoje vienintelė gera kontrolė - karinių pervežimų“, - pasakė Bulovas praėjusią savaitę spaudos konferencijoje.

Krašto apsaugos ministro pavaduotojas S. Vasiliauskas pasakė, kad apie šį incidentą nieko nežino. Vienkartinius leidimus Rusijos kariniams pervežimams anksčiau buvo įgaliotas duoti Ginkluotųjų pajėgų štabo viršininkas S. Knezyz. Anot Vasiliausko, Bulovas žadėjęs, kad bus raštiškas įgaliojimas Krašto apsaugos ministerijai išduoti tokius leidimus. „Aš tokio įgaliojimo nemačiau, - kalbėjo ministro pavaduotojas ir pridūrė: - pusantro mėnesio niekas negali išduoti tokių leidimų“.

Ginkluotųjų pajėgų štabo viršininkas S. Knezyz patvirtino, kad jis dabar leidimų nebeišduoda. Tvarka esanti tokia: pagal karinių pervežimų inspekcijos rekomendaciją leidimus išduoda pats ministras L. Linkevičius. Knezyz apie šį incidentą sužinojęs iš televizijos, kitais atvejais - pasiskaito KAM įvykių suvestinėje.

Šeštadienio įvykis, kai Rusijos karinis sąstatas be leidimo praleistas per Lietuvos sieną, nei pirmadienį, nei antradienį nebuvo svarstomas ministerijoje (bent jau apie tai nežino Knezyz). Ministerijos Karinių ir pavojingų krovinių pervežimo inspekcijos vyriausiasis inspektorius A. Jurkevičius pasakė, kad tvarkingai per Lietuvą pervežama Rusijos kariuomenė, išvedama iš Vokietijos. Inspektorius teigimu, iš Rusijos į Karaliaučius per mūsų teritoriją kariuomenė nevažiuoja. Kadangi padedam Latvijai, leidžiam važiuoti į Karaliaučius kariniams sąstatams iš Latvijos. Perna per 3 mėnesius buvo užregistuoti 77 vagonai, važiuoję iš Latvijos be leidimų.

Valdžia viską sužino per televiziją

Susilaukusi mūsų protestų, nuo šių metų Rusija kiekvienam sąstatui tvarkingai prašo leidimų. Į klausimą kas leidimus pasirašo, Jurkevičius atsakė: „Nežinau, Vyriausybė sprendžia“.

Apie šį konkretų atvejį inspektorius pasakė: „Mano asmenine nuomone, kuo daugiau Rusijos kariuomenės išvažiavo iš Karaliaučiaus, tuo geriau“. Todėl reikia leisti. Jurkevičiaus žiniomis, šis pervežimas su Lietuva buvęs suderintas, Rusija tik pavėlavo

parašyti prašymą. Jis teigė, kad Lietuvos užsienio reikalų ministerija parašys ambasadoriui Obiortyševui protestą.

Ministro Linkevičiaus užkalbinti nepavyko - jo Vilniuje nebuvo. Premjeras Šleževičius apie nelegaliai pervažiuojantį per Lietuvą Rusijos karinį sąstatą sužinojo irgi tik iš televizijos laidos.

Derybų grupės vadovas Bulovas dabar dalyvauja Siaurės Atlanto asamblėjos seminare Londone. Ant jo stalo guli Rusijos atsiųstas karinio

tranzito sutarties projektas. Šeštadieninis karinio sąstato „pasivažinėjimas“ per Lietuvą - spaudimas greičiau pasirašyti sutartį?

Ambasadorius C. Stankevičius nekomentavo šio konkretaus atvejo. Savo nuomonę dėl karinio tranzito ir mūsų valdžios pozicijos jis turėjo pasakyti krikščionių demokratų spaudos konferencijoje.

Pagal geležinkelininkų susitarimą nuo vasario 20 (praneša BNS) per Lietuvą važiuoja du Maskvos keleiviniai traukiniai į Karaliaučius (Nr. 29/30 ir 149/150) „uždarų durų režimu“ (keleiviai neturi Lietuvos vizų, neišlipa Lietuvoje, mūsų muitininkų netikrinami). Kiti du traukiniai (Nr. 193/194 Maskva-Karaliaučius ir atgal ir Nr. 79/80 Sankt Peterburgas-Karaliaučius ir atgal) turės po du vagonus (14 ir 15), kuriuos Lietuvos muitininkai ir pasieniečiai tikrins. Šių vagonų keleiviai išlips Lietuvoje. Kiti vagonai važiuos uždaromis durimis. Kaip jie bus apsaugoti nuo atvirų vagonų - neaiškinama. Bulovo anksčiau pateikta informacija buvo truputį kitokia - važiuos 3 netikrinami traukiniai. Lina Pečelūnienė (L.A.)

Skurdas teisia Vyriausybę

Pensininkai ir invalidai prieš šalies Vyriausybę: visuomeninis teismas perduos bylą Lietuvos Konstituciniam teismui

Ties bado riba atsidūrę šalies pensininkai ir invalidai ne kartą kreipėsi pagalbos į šalies valdžią. Perna būta ir peticijų, ir mitingų, ir piketų, tačiau norimo rezultato nesulaukta. Todėl, nebematydama kitos išeities, pernai gruodžio mėnesį Lietuvos pensininkų ir invalidų koordinacinė taryba ryžosi šalies vyriausybei surengti visuomeninį teismą. Socialiai remtiniems žmonėms buvo išplatintos anketos su klausimais apie jų pajamas, išlaidas, gyvenimo sąlygas.

Visuomeninis teismas įvyko vasario mėn. Kaune. vidutinio dydžio kelių projektavimo instituto salėje netilpo visi atėjė. Teismo procesą sutarta vykdyti ramiai ir sklandžiai, todėl daugelis atvykusiųjų taip ir liko už durų. Pasak organizatorių, tai ne mitingas, o galo su galu nebesuduriančių pensininkų ir invalidų Lietuvoje - šimtai tūkstančių. Todėl rajonuose buvo išrinkti įgaliotiniai.

Teismo procesas surengtas pagal prisiekusiųjų teismo modelį, todėl kartu su dviem teisėjais juristais N. Rasimavičiumi bei P. Grėbliausku į teismo sudėtį įtraukti ir šeši prisiekusieji. Padėję ranką ant šalies Konstitucijos, jie iškilmingai prisiekė spręsdami šią bylą būti objektyvūs ir sąžiningi. Į pagalbą teismui buvo pakviesti nepriklausomi ekspertai: ekonomistai, teisininkai. Ieškovas - Kauno krašto invalidų ir pensininkų sąjunga pateikė teismui 10135 ieškininius pareiškimus, susegtus į krūvą storų aplankų, o jos atstovas pensininkas V. Andrejauskas perskaitė pagrindinį ieškininį pareiškimą. Liudytojai teismui papasakojo apie sunkią gyvenimo

šalikelėje atsidūrusių pensininkų ir invalidų padėtį: dėl šalies valdžios vykdomos politikos socialiai remtini žmonės priversti nuolat gyventi pusbadžiu, o kai kurie jau atsidūrę ir ties fizinės egzistencijos riba: nebeįstengdami išgyventi ryžtasi net savivudybei. Tiesa, pensijos didinamos, bet ne visiems. Neseniai vyriausybė nutarė 50 proc. padidinti pensijas buvusiems VRM darbuotojams, o kuo jie yra geresni už kitus?

Ekspertų komisija konstatavo, jog didėjantis socialinis konfliktas gali virsti politiniu, o socialinės apsaugos sistemai taip pat gali būti surengtas panašus teismo procesas.

Ieškinį teismas pripažino pagrįstą ir nurodė, jog vyriausybės vykdoma socialinė politika pensininkų atžvilgiu yra neteisinga, o pensininkai ir invalidai iš valstybės skiriamų pensijų ir pašalpų išgyventi negali, nes maisto ir kitų prekių bei paslaugų kainos didinamos sparčiau nei pensijos. Taip pat konstatuota, jog dėl piniginių indėlių investavimo labiausiai nukentėjo socialiai remtini žmonės, ir nurodyta, kad okupacinės valdžios anksčiau atimtas turtas žmonėms turi būti gražintas besąlygiškai. Šalies Konstitucinio teismo pirmininkui pasiūlyta imtis iniciatyvos iškelti Konstituciniame teisme bylą dėl to, ar šalies įstatymai ir vyriausybės sprendimai, liečiantys pensininkų ir invalidų socialines garantijas, atitinka Lietuvos Konstituciją ir tarptautinės teisės normas.

Atsakovo, t.y. šalies Vyriausybės, vieta teismo proceso metu taip ir liko tuščia, nors kvietimai buvo išsiųsti ir šalies Prezidentui A. Brazauskui, ir Seimo

pirmininkui C. Juršėnui, ir premjerui A. Šleževičiui. Tikimasi, kad bent jau teismo dokumentai pasieks Vyriausybę ir privers vieną ar kitą reaguoti. Pasak Kauno krašto invalidų ir pensininkų sąjungos pirmininko pavaduotojos M. Garšvienės, jau vien tas faktas, jog Lietuvos pensininkai padavė į teismą savo šalies Vyriausybę, nuskambės plačiai. Jeigu šis teismo procesas neduos jokių rezultatų, pensininkai ir invalidai pasiryžę pavasarį pradėti masines badavimo akcijas.

Valdas Sutkus
(L.A.)

Latvijos parlamento nariai iš principo pritarė įstatymo dėl bendradarbiavimo su KGB projektui

Ryga, (BNS). Latvijos parlamento vasario 24 d. iš principo pritarė įstatymo projektui „Dėl dokumentų saugojimo, panaudojimo ir faktų apie bendradarbiavimą su KGB konstatavimą“. Numatoma, kad KGB bnedradarbiais bus laikomi visi buvę etatiniai KGB darbuotojai, taip pat asmenys, davę sutikimą slaptai bendradarbiauti su KGB.

Įstatymas turi būti priimtas iki savivaldybių rinkimų gegužės 29 dieną, kadangi įstatymas numato, kad bendradarbiavę su KGB asmenys negali balotiruotis į deputatus.

„L.R.“

Bažnyčia reikalauja savo turto, bet nežada nieko skriausti

Vilniuje, Lietuvos žurnalistų sąjungoje, buvo surengta spaudos konferencija „Bažnyčios turto visuomenėje ir jos Restitucija“.

Ją pradėjęs Nemenčinės klebonas kunigas R.Jakutis kalbėjo, kad Lietuvos bažnyčia puikiai supranta susidariusią padėtį ir daugelio žmonių nerimą. „Liptume ant gėdos stulpo, jei nors viena šeima būtų išmesta iš namų. Restitucijos aktas yra, jis galioja, tačiau jis turi būti įgyvendintas taip, kad niekas neliktų nuskrūstas“.

Vilniaus arkivyskupijos kurijos ekonomas kunigas E.Paulionis sakė: „Tauta neturtinga ir bažnyčia neturtinga. Gal tai ir gerai. Vienas kelias, viena ir dalis.“ Tačiau, kunigo manymu, atkurti visas bažnytines struktūras būtina, nes tik turėdama galimybes, Bažnyčia galės palengvinti tautos dalį.

Kunigas E.Paulionis savo mintis parėmė faktais. Nacionalizuojant Bažnyčios turtą, buvo atimtos klebonijos, parapijiniai namai, vienuolynai. Bažnyčia be klebonijos funkcionuoti negali. Lietuvoje šiuo metu yra atsikūrę 24 moterų ir 5 vyrų vienuolynai, tačiau jie negali atgauti pastatų ir, vadinas, vykdyti karitatyvines, auklėjamosios veiklos, kaip numatyta įstatuose. Pats kunigas E.Paulionis Vilniuje neregistruotas, gyvena negyvenamose patalpose. Bažnyčiai Vilniaus mieste gražinti 22 pastatai, tai tik penktadalis nuosavybės.

Tuo tarpu Bažnyčiai priklausantys pastatai kuo skubiau privatizuojami. Kunigas, būdamas kurijos ekonomas, žino, kas ir kam padeda pastatus privatizuoti. Tarp jų

Rašo Neringa Jonušaitė

yra miesto deputatų, jų giminių, yra Vyriausybės, ir Seimo narių. Kunigas dažnai susiduria su paradoksaliausia situacija. Visi valdininkai, su kuriais jam tenka kalbėtis, karštai pritaria, kad Restitucijos aktas turi būti įgyvendintas, tačiau po tokių pašnekesių jis sužino, kad vienas ar kitas Bažnyčiai priklausantis pastatas imamas mikliai privatizuoti ir perstatinėti.

„Nė vienas žmogus nebus išmestas į gatvę“, - pabrėžė kunigas. Bažnyčia ieško kompromisų, ir jie surandami.

Į klausimą, kodėl Bažnyčia nesinaudoja įstatymo numatytais teisėmis, tuo labiau kad prieš Šventojo Tėvo vizitą premjeras A.Sleževičius iškilmingai pareiškė, kad valstybė privalo atitaisyti Bažnyčiai padarytas skriaudas, kurijos interesams atstovaujantis advokatas E.Būdvytis pasakė, jog priimant Restitucijos aktą, niekas neįsivaizdavo, kokias jis sukels pasekmes, nes niekas realiai ir neturėjo norų jo įgyvendinti. Jis, kaip advokatas, gali patvirtinti, kad Bažnyčia sutinka su įvairiais kompromisais, sutinka imti ne tik lygiaverčius pastatus kitose vietose, bet ir ne su itin palankiais mainais.

Konferencijoje kalbėjęs teisės mokslų daktaras K.Valančius sakė, jog netiesa, kad gražinimui nėra teisinės bazės.

Dažniausias argumentas, kodėl Restitucijos aktas kvestionuojamas, yra tai, kad nepanaikintas 1940 metų liaudies komisarų tarybos

dekretas dėl Bažnyčios turto nacionalizavimo. Tačiau tai yra demagogija, nes teisiniai aktai nustoja galioti, kai priimami juos anuliuojantys teisiniai aktai. Aišku, kad susidariusioje situacijoje daug kas nori išlošti. Dar iki įstatymų priėmimo buvo gražinta 130 pastatų, ir staiga po ketverių metų nuspręsta, kad dar kažko trūksta. Daugiausia kliūčių daroma Vilniuje, Kaune ir kitose didžiuosiuose šalies miestuose.

„Vyriausybė turės vykdyti priištus išpareigojimus, - sakė E.Būdvytis. - Bažnyčia reikalauja savo teisių.“ O kunigas E.Paulionis, pastebėjęs, kad nuomininkai - Fotomeninkų sąjunga ir „Literatūros ir meno“ redakcija - nemoka priklausancios nuomos, pareiškė, kad žada nuo mokesčio atleisti redakciją, kuri pati yra skurdi, Bažnyčia palankiai žiūri į tuos, kurie dirba nelengvą kultūros darbą. (L.R.)

Baltarusijoje, Rimdžiūnų kaime, statomas Lietuvių kultūros ir švietimo kompleksas

Bernardas Saknys

Viename Astravo rajono (Baltarusija) lietuviškų kaimų - Rimdžiūniuose - 1991 m. pradėtas statyti Lietuvių kultūros ir švietimo centras.

Statomas ne pastatas, o savotiškas miestelis: gyvenamieji namai, kultūros ir švietimo centro trijų blokų pastatas. Šio statinio projekto autorius architektas Jonas

Kindurys.

Einantis Gervėčių klubo įmonės „Statybos direkcija“ direktoriaus pareigas Vytautas Platūkis žada, kad rugsėjo pirmąją lietuviška gimnazija jau veiks, renkami į ją Gervėčių apylinkių mokiniai. Po poros metų planuojama užbaigti ir visą miestelį: čia veiks amatų, žemės ūkio mokykla, valgykla, bendrabučiai, kepykla, vaikų darželis.

Centrą stato Ignalinos rajono valstybinė statybos organizacija. „L.R.“

Į Palangą suvažiavo Žemaitijos skautai

Tamara Zaiceva

Dvi dienas Palangoje vyko Žemaitijos skautų sueiga, į kurią suvažiavo beveik šimtas Mažeikių, Kuršėnų, Telšių, Klaipėdos, Palangos skautų, Vilniaus lenkai skautai.

Sueiga buvo skirta pasaulinės skautų organizacijos įkūrėjo lordo R. Badon-Powellio gimimo metinėms paminėti.

Lordas R. Badon-Powellis gimė 1857 metų vasario 22 dieną. Jis kartu su prezidentu A. Smetona 1933 metų rugpjūčio mėnesį lankėsi Palangoje, kur dalyvavo Lietuvos skautų sąskrydyje.

Skautams reikšminga data buvo minima šeštadienį Palangos botanikos parko Skautų slėnyje, kur stovi atvykimą žymintis paminklinis akmuo.

Buvo uždegti laužai, vyko naktinės orientavimosi varžybos taip skautų grandžių. Sekmadienį skautai dalyvavo vaikų ir jaunimo mišiose Palangos bažnyčioje.

Kaip pasakė Palangos skautų tunto tuntininkas S. Bładzius, sueiga buvo surengta Palangos ir Telšių skautų tuntų iniciatyva. „L.R.“

Dėkoju „Varpo“ sportininkams už pakvietimą mano šeimos ir padarytą man staigmeną mano gimtadienio proga. Pasirodo, kad jie moka sportuoti, vaikučius auklėti lietuviškai ir religingai, ir pagerbti seną žmogų. Te Dievas laimina Jus visus.

Teresė Jurgelaitienė su šeima

Kairėje - Juozas ir Teresė Jurgelaičiai

Apačioje - J. ir T.Jurgelaičiai su šešiais savo proanūkiais.

Vieniems Seimo nariams naujasis Genocido centro vadovas - padorus ir objektyvus, kitiems - nemylimas ir nelaukiamas

(Atkelta iš 3-čio psl.)

Jų įgaliotų atstovų išplatintame pareiškime sakoma, jog V. Skuodžio kandidatūra nekelia pasitikėjimo Politinių kalinių bei Politinių kalinių ir tremtinių sąjungoms, todėl politiniai kaliniai ir tremtiniai, protestuodami prieš LDDP savivalę, pradeda saugoti buvusius KGB rūmus ir reikalauja atsaukti V. Skuodį iš Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro vadovo pareigų.

„Lietuvos rytas“

Vienos šeimos likimo pėdsakai

Nauja Stasio Siuškaus knyga „Siuškų Šeimos Likimo Pėdsakai“, primena man duris į kurias niekas nesibeldžia, nes žmonės mėgsta belstis į žvilgančias varines duris, mėgsta belstis į gražiai išdrožinėtus medines duris, tuo tarpu lobiai dulksta trečiose duryse į kurias niekas nesibeldžia.

Daug lobių iš mūsų kūrimosi ir gyvenimo Australijoje liks už uždarytų durų, nes niekas į jas nesibeldžia, nemėginti jas atidaryti.

Stasiui Siuškui į duris pasibeldė giminaitė Marija Kazakevičienė iš Lietuvos, kurią jis buvo pasikvietęs į Australiją paviešėti. Marija įtikino Stasį, kad turėdamas sukaupęs, raštu ir atvaizdais daug savo šeimos ir parapijos autentiškos medžiagos, negalima jos palikti neiškėlus į dienos šviesą. Jos nuomone, tokios žinios kam nors kada nors atidarys duris ir langus į Australijoje gyvenusių tautiečių kelius ir klystkelius.

Marija labai domėjosi išėjimo gyvenimu ir ji vistiek įtikino Stasį, kad yra būtina palikti savo gyvenimo pėdsakus. Tas gali būti svarbu ir naudinga proanūkamams, kad jie nepaklystų legendinėse džiunglėse ieškodami tiesos kodėlių protėvių paliko Tėvyne. Kad suprastų, jog ir laisvame pasaulyje nebuvo lengva kurtis, nemokant krašto kalbos ir neturint ryšio su Tėvyne. Kad suprastų, kur tik begyveno lietuvis jo širdyje buvo Lietuva, tikėjimas Dievu ir širdis gėriui.

Stasys Siuškus sako, kad knygoje, kuri turi 152 psl., jis išguldė tik nuogas faktus, nesistengdamas juos apvilkkti literatūriniais marškiniais. Jis sako, nepergyvena, kad žodžiai sakiniuose, anot puseserės Marijos, išbėgioja iš savo vietų. Kam bus įdomu, supras, kad pusę amžiaus išgyvenus svetur, jau ir mintys pradeda vartalotis. Prašo atleisti.

Sunku man įvertinti Stasio Siuškaus, kopijavimo mašinos pagalba, išleista, gan didelio formato knyga, kuri pailiustruota daugybe nuotraukų. Tiražas mažas, todėl knyga nėra pardavimui. Autorius knygą paskirstys savo nuožūra. Manau, kad bent vienas knygos egzempliorius pateks į Archyvą Adelaidėje ir kitur.

Autorius knygą nebandė nušviesti įvairių rūbų puošnumu, spindesiu ar nepaprastumu. Jis, kaip tas karalius be karūnos, atrado savo karalystę. Šioje knygoje išryškėja aiškumas ir paprastumas, niekuo svetimu nepridengtas tikrumas. Atsispindi socialinis visuomenės gyvenimas, humaniškuoju supratimas, moralinių normų idealai ir tikėjimas Dievu - jo stiprybė.

Pasireiškia ir autoriaus tradicinis ištikimybės bruožas ir savarankiška darbo šaka su savo specifiniais dėsniais. Tas daro gan gerą įspūdį. Atkurtos nuotraukos, nors ne labai aiškiai perspausdino, bet tinkamai sugrupuotos, nuteikia skaitytoją prabėgusio laiko apmąstymui.

Turinio ir kompozicijos įvairovė išreiškia būvio besikeičiančias vietas ir lyg skiria, lyg jungia laikotarpius.

Pirmuose knygos 30 puslapių, autorius atvirai, nuo tėvų ir giminų, atkuria savo kilmę. Tėvas Petras Siuškus, iš Raseinių parapijos, ramus, pastovus, taktiškas, kaip ir

mama - dori katalikai. Iš tėvo pusės Stasys giminų neturėjo. Tėvo sesuo mirė gimdydama kūdikį, brolis išvykęs geresnio gyvenimo ieškoti į Ameriką, deja, po danties ištraukimo gavo kraujo užkrėtimą ir ten mirė.

Autoriaus tėvas norėdamas išvengti tarnybos Caro kariuomenėje, metus laiko bernavo pasto laiko „Starostą“, kurio pareiga buvo pristatyti tam tikrą skaičių jaunų vyrų Caro kariuomenei. Vėliau tėvas išvyko į Rygą ir ten dirbo tabako fabrike, kur susipažino su Ole Kaupaite - autoriaus motina.

Pirmojo karo metu, artėjant vokiečių frontui, tėvai pasitraukė į Rusiją. Jų šeimoje buvo trys vaikai - dvi dukros Bronė, Petrė ir Stasys, šios knygos autorius.

Stasys gimė Vitebske 1917 metais. Iš Rusijos į Lietuvą su tėvais parvažiavo 1921 metais. Grįžė tėvai su vaikais apsigyveno pas tėvo tėvą, Stasio senelį, Vincą Siuškų, kuris kaip autorius rašo, liko jo artimiausias ir širdžiai mieliausias senelis. Jis išgyveno 103 metus.

Autorius knygoje aprašo ir visą motinos giminę, paryškindamas daugybe nuotraukų.

Savo autobiografiją Stasys tęsia toliau ir 31 puslapyje. Jis išėjo savanoriu 36 metais į Lietuvos kariuomenę. Baigė mokomą kuopą ir 1938 metais, paleistas iš kariuomenės, grįžo pas tėvus į ūkį. Toliau jis rašo: „Apsivedžiau 1941 metais su pačia gražiausia mergina - Petrute Jurkūnaite.“

Antrajam pasauliniam karui siaučiant, Stasys stoji į Savisaugos batalioną ir artinantis frontui 1944 m. rugpjūčio mėn. prisijei jam su batalionu pasitraukti į Vokietiją ir palikti žmoną su dar pusantrų metų neturintia dukrele.

Autorius rašo 34 psl. ... „kad to niekad nepamirščiau, nutariau nesiskusti barzdos. Barzda turėjo man priminti, kas aš esu, kodėl palikau Tėvyne, šeima.“ Barzdotą jo nuotrauka 34 puslapyje.

35 psl. jis rašo: ... „Turį skrybėlę, turiu palta, bet širdis nerami...“ O 36-37 psl. jis aprašo kaip jis pateko į amerikų nelaisvę ir gyvenimą Vokietijoje D.P. stovykloje. Įdėta 1945-46 m. Vokietijoje Prekybos mokyklos Celeje mokykloje studijuojančių nuotrauka, kurioje yra ir Stasys Siuškus.

Dokumentų kopijomis ir nuotraukomis Siuškus parodo atvykimą į Australiją, į Adelaidę, laivu T.B. Generali Steward 1947 metais.

Gana sąlygiška forma knygos autorius aprašo savo vienišą gyvenimo pradžią Australijoje. Čia jis atsispindi savo socialinius, visuomeninius lūžius, kardinalinius susidūrimus su Australijos valdžios įstaigomis, kai „Housing“ komisija norėjo reklamuoti jo įsigytą didelį namą Fitzroy priemiestyje, kaip tinkamą tik nugarinimui.

Knygoje pasireiškia autoriaus gilus mąstymas, tradicinis šeimos ištikimybės bruožas. Daug autentiškos medžiagos yra jo užrašytuose atsiminimuose. Gilių pergyvenimų, sunki dvasinė būsena nesukrečia į jo pusiausvyros. Jo didelis maldingumas, pasitikėjimas Dievu apvaizda stiprina jį.

Po Adelaidėje atlikto pasirašyto darbo kontrakto su Australijos valdžia, Siuškus persikelia gyventi į Melbourną. Išsinomavus kambarį

pas Stosius, Abbotsford priemiestyje buvo smagiau, nes čia jau gyveno lietuviai - Pranas Svambarys ir Antanas Kaspariūnas. Visi trys laukė savo šeimų atvykstant: Svambarys - šeimos iš Vokietijos, Kaspariūnas po trijų metų sulaukė žmonos su sūnumi per Lenkiją iš Lietuvos, o Stasys Siuškus laukė ilgiausiai, iš viso 25 metus, kol žmona išėjo Lietuvoje į pensiją, tik tada ją išleido, bet be dukters. Per nesuskaičiuojamus vargus, po 12-kos pakartotinių iškvietimų, galiausiai 1969 m. išleido ją pas vyrą į Australiją. Tada jau dviese rūpinosi likusiais giminėmis Lietuvoje.

Siuškaus iškviestas 1990 m. atvyko iš Kauno arkivyskupijos kun. Virgilijus Lenkaitis į Melbourną.

1991 m. atsiėmė puseserę, poetę Mariją Kazakevičienę, kuri Melbournie viešėdama išleido savo eilėraščių rinkinį - „Žiupsnelis Praeities Pelenų“. Rinkinio įvertinimas buvo įdėtas „Tėviškės Aidui“ 91-mųjų metų birželio 18 d. laidoje.

Nerimą vis dar kelia dukters Angelės sveikata, buvo iškvieta į tris kartus į Australiją. Geriausi Australijos chirurgai sulopė jos širdį, įdėjo naują širdžiai vožtuvą, bet visų sutrikimų pašalinti negalėjo. Be vaistų ji ir dabar dienos praleisti negali.

Autorius knygoje mini ir savo anūkę Ingridą ir proanūkę Dominikę, gimusią 1992 metais.

67 psl. įdėtas pirmas dukters Angelės rašytas laiškas. 69 psl. įdėta dukters moksleivės laiško ištrauka, iš kurios galima suprasti kokiose sąlygose ir kokioje mokyklos aplinkoje brenė tuo laiku jaunimas Lietuvoje. Pagrindinis klišūnų Sovietinės sistemos buvo religija.

Dukra Angelė apdovanota ne tik gražia išvaizda, bet ir sugebėjimu kurti eilėraščius.

... *Ačiū Jums mamyt, brangus tėveli,
Už viešnagę, meilę Jūsų karštą,
Kad už stalo tėviško sėdėti,
Teko man gyvenime nors kartą...
Tėveliui 60-šimtmečiui*

*Atėjau Tave pasveikint tėtė,
Zodžius šiltus Tau pasakyt,
Padėkot žmonėms, Likimui,
Dievi,*

Kad gyviems mums leido susitik.

*Ir 70-čio proga
Sveikas, Tėve, vėl tiesiu Tau ranka...*

Iš autoriaus knygoje aprašymų matosi, kad buvo darbštus žmogus. Adelaidėje nusipirkęs naudotą sunkvežimį sunkiai dirbo, taip pat Balarate, Mount Beauty, Morwell anglies kasykloje ir Melbourn, nes visur jį lydėjo nesėkmės su tuo netikusiu sunkvežimiu.

Pagėrėjo, kai 1951 metais pasirašė sutartį vairuoti MMTB autobusus po Melbourno miestą. Pradžią irgi buvo nelengva, bet jau kiek padirbėjęs, galėjo pasitaupyti ir

SKELBIMAS

MLSK „Varpas“ ruošia BBQ - Picnic, sekmadienį kovo 20 d. vidurdienį - Doncaster Municipal Gardens (off George St.), Doncaster. „Varpas“ kviečia visus gausiai atsilankyti ir praleisti laiką kartu. BYO maistą ir gerimus.

„Varpas“ valdyba

užpirko namą Brunswick priemiestyje, kuris buvo senas ir daug remonto reikalingas.

Gyvendamas Melbourne Siuškus nupirko šešis namus ir vieną Adelaidėje. Gyveno tik trijuose. Tuo laiku namus perkant ir už kurio laiko parduodant, galima buvo gerai uždirbti. Geriausiai, jis rašo, jam pasisekė su namu Church Street, North Fitzroy, sklypas dvigubas, name 16-ka kambarių. Dabar, su žmona Petrute, laimingai gyvena Cheltenham priemiestyje, keturių miegamų name.

Nuo 99 psl. autorius aprašo Melbourne lietuvių katalikų parapijos gyvenimą. Pridėta daug nuotraukų.

Nuo 119 psl. protestų kopijos su „Housing Commission“ sulaikymui namo nugriovimą Fitzroy priemiestyje.

Po dvasinės būsenos problematikos pergyvenimo, Stasys Siuškus susisieki su kun. Stasiu Gaideliu ir pranešė, kad apsisprendė apmokėti vienam Indijos jaunuoliui išlaikymą kunigų seminarijoje Indijoje, nes yra skaitęs, kad dėl finansų stokos ten negali priimti visų norinčių studijuoti. Prašė kun. Gaidelio, kad tarpininkautų. Tokiu būdu Siuškus padėjo vienam Indijos jaunuoliui, Martin D'Sousa, patekti į kunigų seminariją ir tapti kunigu. Knygoje pridėtos laiško ir dokumentų kopijos. Taip pat padėkos laiškas ir iš „World Vision of Australia“ organizacijos, kuriai Siuškus yra paaukojęs jau \$528.

Organizuodamas šią knygą, Siuškus metus laiko ėjo prieš žaibus, kovojo su vėtromis, su kopijavimo mašinos ir įvairiais kitais nedatekliais. Pasiprašęs Dievui į pagalbą, kartu su savo charakterio griežtumu ir tvirtu nusistatymu, knyga išvydo dienos šviesą.

Reikia pasakyti, kad spausdinant pasitaikė kai kur išleisti raidės, yra ir gramatinii klaidų. Reikėjo prieš kopijavimą duoti autentiškam asmeniui peržiūrėti.

Galima sakyti, kad šis įnašas į lietuvių kultūros aruodą kuklus, bet atsiminkim - dauguma nė tiek neįnešė. Stasys Siuškus įnešė tiek, kiek galėjo ir tuo pėdos, aišku, liks daugiau ar mažiau įsispaudžiusios.

Alisa Baltrukonienė

Bažnyčioje - Mišios, klebonijoje - vagišius

Kelmė. Baigęs aukoti čia pat esančioje bažnytelėje šv. Mišias 88 metų Žalpių parapijos klebonas, buvęs tremtinys Juozas Razmantas, grįžęs į savo kambarį, pasigedo pensijos bei parapijiečių suaukotų trijų tūkstančių litų ir 5 JAV dolerių. Seimininkės kambarelyje iš klebono sesers Pranės Bartkienės pagrobti dar 20 Lt.

Vagišius greitai buvo išaiškintas. Tai keturioliktos metų einantis vietos moksleivis Jonas Milickas. Paaiškėjo, kad jis kleboną apvogė ne iš vieno karto ir kad už tuos pinigų pirko kedus, džingus, magnetofoną. Policininkai pas jį rado 500 neišleistų vogtų litų.

Bronislavas Klimašauskas

IS MUSU PARAPIJU

Melbournas

Sv. Kazimiero Lietuvos Globėjo ir ypatingojo lietuvių jaunimo ir ypatingojo lietuvių jaunimo Globėjo šventę pradėjome iškilmingomis pamaldomis Svč. Marijos Jūrų žvaigždės bažnyčioje kovo 6 d. Prie altoriaus ir grotelių čia buvo iškabinata 18 Sv. Kazimiero paveikslų paroda, kuriuos meniškai nuspalvino mūsų Džiugo Tunto paukštytės ir vilkiukai šių metų sausio mėnesį „Laisva Lietuva“ stovykloje. Džiugo Tuntas uniformuotas su vėliavom žengė bažnyčion. Vyr. skautė Rita Bruožytė Tuntą jau buvo išmokiusi giesmes ir sutartinai giedojo per pamaldas: „Marija, Marija“, „Kaip grįžtančius namo paukščius, parveski, Viešpatie ir mus“, „Dieve, Tave garbinam“, „Mano Dieve, ar girdi“, „Jėzau, pas mane ateiki“, „Sutelk mus, Viešpatie, būrin, padangėj atviroji, ramybėj ir tyloj, maldaut jauna širdim“. Sios naujos jaunimo giesmės kėlė visų širdis prie Dievo su džiaugsmu. Skaitymus atliko ps. Birutė Prašmutaitė ir vyr. skautė Pamela Sadauskienė. Aukos prie altoriaus nešė paukštytė Alanta Skeivytė ir vilkiukas Danius Meiliūnas. Šventei pamokslą tarė kun. Pr. Daukyns. Pamaldose dalyvavo 212 lietuvių. Pamaldas baigėme su skautais giedodami Lietuvos Himną. Visi vyko į

Lietuvių Namus, kur buvo skautų suruošta tradicinė Kaziuko mugė, loterija, paroda ir Tunto sueiga.

Jachtos „Laisvė“ jūrininkai, praėjusią savaitę atplaukė į Melbournu uostą, dalyvavo mūsų pamaldose Svč. Marijos Jūrų Žvaigždės bažnyčioje, minint Sv. Kazimiero šventę. Laivo kapitonas inž. Ignas Miniotas padovanojo Lietuvoje austą juostą „Ašara Dievo aky“ iškabinoti mūsų Lietuvos Kankinių koplyčioje Lietuvių Namuose.

Paulius Mačiulis jau keletą savaitių gydomas Linacre ligoninėje Hamptone. Jam suteiktas Svč. Sakramentas. Ligonis jau sveiksta ir šiom dienom grįžta namo. Geros ir stiprios sveikatos!

Parapijos išlaikymui bendra suma vokeliais aukojo: \$100 G. Mikuličius, \$100 J. Sarapiniene, \$40 A.K., \$35 A. Bendžius, \$30 A. Sadauskienė, \$15 V. Simankevičius. Visiems aukojusiems ir kartu prisituntusiems „Tėviškės Aidų“ prenumeratas ir aukas nuoširdžiai dėkoja kun. Pr. Daukyns.

Zigmas Augaitis - Parapijos Tarybos narys, kelias dienas dirbo prie Parapijos namo pataisymų. Ačiū jam širdingai!

Geelongo lietuviškos pamaldos Gavėnioje šv. Jono bažnyčioje kovo 20 d. sekmadienį 9.30 val.

Geelonge 16 Vasario minėjimas

Tai didelė ir brangi mums diena, Lietuvos Valstybinė Diena, kartu ir Pelenų Diena. Gavėnios pradžia. Kiekvienų metų Vasario 16-ji diena mums primena prieš 76 metus Vilniuje pasirašytą Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo Aktą ir sukelia pagarbą visiems mūsų tautos kovotojams, kurie savo kraujo aukomis sutrupino vergijos pančius, leisdami Lietuvii tautai vėl įsijungti į laisvų valstybių šeimą.

Šią šventę paminėjome Vasario 20 d. iškilmingomis pamaldomis šv. Jono bažnyčioje, kas atnašavo kun. dr. Pr. Daukyns, skaitinius skaitė A. Obeliūnas, Tikinčiųjų maldą V. Stuikevičius, aukas atnešė S. Karpalavičienė su dukra St. Lipšienė. Giedojo visi ir balsingų žmonių giesmės nuskambėjo gražiai.

Po pamaldų visi susirinko į Lietuvių Bendruomenės namus ten vyko ir tolimesnė programa. Iškilmingą minėjimą atidarė bendruomenės pirm. O. Schrederis ir tylos minute pagerbėme mirusius. Paskaitai skaityti pakvietė R. Skerienė, kuri trumpai apibrėžė šios šventės reikšmę mūsų tautai ir kokią vietą ji užima mūsų širdy.

Buvusi choristė C. Vaičekauskienė paskaitė iš Australijos lietuvių poezijos rinkinio „Terra Australis“ poetės Marijos Malakūnienės eilėraščių „Yra Salis“. Geelongo choras „Viltis“ vad. Gr. Pranauskienės padainavo „Lietuviai esame mes gimę“, žodžiai Zauerveino, muz. S. Šimkaus, „Laisvės varpas“ - A. Vanagaičio, „Lietuva“ - M.K. Klajūno, solo partiją atliko St. Lipšienė ir „Brangiausias spalvos“ muz. ir žodžiai Kęst. Vasiliausko. Nežiūrint, kad trūko choristų, dainos nuskambėjo be priekaištų.

Programoje dalyvavo ir mokyklinio amžiaus vaikų šokėjų grupė „Gegutė“, kuri pašoko 3 naujus šokius. Jaunimas šoko su malonumu, o žiūrovai energingai plojo. Minėjimą užbaigėme Tautos Himnu.

Virtuvėje šeiminkavo choro „Viltis“ choristės: A. Scano, St. Lipšienė, O. Gvildienė, G. Valaitienė, o joms talkininkavo likusios choristės. Buvo daug darbo, bet nemažas lietuvių skaičius dalyvavo tame parengime. Kaip pasakojė dabartinė choro „Viltis“ kasininkė N. Bratanavičiūtė-Wolf, kasa prisipildė \$300 pajamų už pietus ir tie pinigai bus paskirstyti choristams, vykstantiems šiais metais į Lietuvą Dainų Šventę.

R. Skerienė
Geelongo Bendruomenės
Kultūrinės veiklos vadovė

Kas bažnyčioje padėjo reaktyvinį sviedinį

Vilniuje, Svento Kryžiaus atradimo bažnyčioje, esančioje Kalvarijų gatvėje, baigėsi rytinės pamaldos. Kaip įprasta, ištuštėjus bažnyčiai, zakrastijonas apžiūrėjo, ar viduje nėra palikta užmirštų daiktų. Prieš uždarydamas lauko duris, prie jų iš vidaus pusės jis pastebėjo įtartą pailgą daiktą. Atvykę policijos pareigūnai, išminuotojų grupė nustatė, jog tai 32 kalibro reaktyvnis sviedinys. Nebuvo jokio laikrodinio mechanizmo, jis galėjo sprogti tik nuo smūgio į žemę. Kaip pasakė klebonas R. Varaneckas, šioje bažnyčioje meldžiasi tiek lenkai, tiek lietuviai. Jam visiškai nesuprantami šio pikto pokšto motyvai: gal pajuokavo kokie nors vaikėzai, o gal norėta ką nors supriešinti? „L.R.“

Adelaidė

Nuo Palaimintojo Arkivyskupo Jurgio Matulaičio mirties suėjo 67 metai, sausio 27 d. Ta proga šv. Kazimiero bažnyčioje 8.30 v. ryto klebonas kun. J. Petraitis aukojo šv. Mišias šventuotojų paskelbimo intencija. Išsamus kun. Stasio Ylos straipsnis apie Palaimintąjį arkivysk. Jurgį Matulaitį Klebono įdėtas į „Sventad. Balsą“ antrame ir trečiame numeryje. Ta pačia intencija buvo kalbama Rožinio dalis L.K.M. Dr-jos prieš 11 val. mišias sausio 30 d.

Sausio 29 d. išvyko Lietuvon mok. Audronė Rekštienė. Čia buvo atvykusi studijom 1/2 metų. Ji mokytojavo mūsų mokykloje, nuoširdžiai dalyvavo mūsų parengimuose savo gražiu žodžiu, deklamacija. Džiaugsmingų Jai dienų linkime sugrįžus į brangią Tėvynę, į savo mylimą šeimą.

Maloni valandėlė pas G.F. Damaševičius buvo sausio 29 d. Į Jų berzeliais žaliuojančią sodybą susirinko sukviesta giminė ir bičiuliai. Tai buvo neeilinė šventė - Genovaitės Deimantinė amžiaus sukaktis.

Besinėkučiuodami susirinkome prie stalo, Klebonas palaimino. Mes jau žinome, kad Genutė visada suruošia puikiausias vaises. Ir buvo stalas nutiestas per du kambarius, visokiais skanumynais apkrautas. Ko ten nebuvo: ir šalto, ir šilto, ir karšto, ir saldaus ir stipraus. Klebonas pasveikino, sugiedojome „Ilgiausių Metų, Valio“ K. Vanagienė savo kalba, linksmomis pasakiais visus gerai nuteikė. Išėjome pailsėti į Jų gražiai tvarkomą sodelį.

Genovaitė yra nuoširdi Liet. Kat. Moterų Dr-jos narė, buv. ilgametė valdybos narė, visokių darbų talkininkė ir dabar einanti Dr-jos vėliavos sargybą. Ilgiausių, sveikiausių, Dievulio laiminamų metų.

Teisininkė Rūta Gajauskaitė Adelaidėje. 29 d. sausio girdėjome Liet. Radijo Valandoje Jos pasikalbėjimą su Radijo Val. Vedėjais ir 30 d. sekmad. po šv. Mišių Lietuvių Namuose.

Tai atvykusi iš Lietuvos teisininkė, kun. A. Svarinsko, Sajūdžio, Lietuvos Laisvės Lygos atstovė. Jos kalba labai nuoširdi, entuziastingai besiveržianti mums viską išsakyti, išaiškinti. Ji išreiškė didelį dėkingumą išėjusiai, suprantanti mūsų padėtį ir mūsų didžiulę pagalbą Lietuvai.

Užgavėnių balius Parapijos Tarybos suruoštas Liet. Kat. Centro salėje vasario 12 d. Buvo puikus ir žmonių skaičiumi - 115, šokių muzika, bufetiniu maistu - paruoštu L.K. Moterų Dr-jos v-bos, bulviniai blynai, kuriuos kepė Pr. Žutautas, pagelbėjo Dr-jos v-ba - tai buvo balius skanėstas. Buvo ir „Lašininis su Kanapiniu“ nusakę Gavėnios prasmę. Visi baliumi patenkinti, džiaugėsi gerai pavalge, pasišokę - tikrai užsigavę.

16-toji Diena Vasario paminėta Liet. Radijo Valandoje šeštad. 19 d. vasario. Pradėta Lietuvos Himnu. Ap. Vald. pirm. J. Stačiūno žodis svarus, aiškus, daug pasakantis, trumpas. L. Gerulaičio ir J. Vaboliėnės skaitymai, Laimono Noreikos deklamacijos, įtarpai - lietuviškos patriotinės dainos.

20 d. vasario sekmad. 10.45 val.

Parapijos šventoriuje pakeltos vėliavos, priešais išsiriikiavusios organizacijų vėliavos su palyda. Žodį tarė mūsų viešnia iš Lietuvos Rūta Gajauskaitė. Žodis nuoširdus, kupinas dėkingumo Australijos lietuviams, užbaigė prisimindama Lietuvos vargus su geromis viltimis ateitiam.

11 val. įžygiavo vėliavos bažnyčion. Sv. Mišios, aukojo klebonas kun. Juozas Petraitis už Lietuvą, pamoksle gražiai paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės sunkius kelius. Puikia lietuvių kalba lekciją skaitė Regina Pranckūnaitė-Campbell, auką atnešė M.J. Stačiūnai. Skoningai papuosta prezbitėrija tautinių spalvų gėlių žiedais. Giedojo šv. Kazimiero Bažnyt. choras vad. N. Masiulytei-Stapleton, labai jautriai, šią dieną širdyse išgyvenant.

Pakylti nuotaika, bažnyčia pilna žmonių, tarpe jų ir mūsų mieli „Laisvės“ jachtos jūrininkai iš Lietuvos. Jie ir Jų atplukdyta Lietuvos vėliava, nuo paskutiniojo Nepriklausomos Lietuvos laivo, dalyvavo ir šv. mišiose.

Parapijos salėje paruošti pietūs. Liet. Kat. Moterų Dr-ja pateikė pietus „Laisvės“ jachtos įgulai. Salė pilna - šventiška nuotaika, kai kas pietauja, kai kas kavutė su pyragais užkandžiauja.

Minėjimas vyko Lietuvių Namuose. Tenai irgi pilna salė. Įžygiuoja vėliavos ir iš Lietuvos atvežtoji - istorinė. Ap. Vald. pirm. J. Stačiūno žodis ir paskaitė Ap. Vald. paruoštą rezoliuciją.

Laivo kapitono Igno Minioto žodis. Trumpu žodžiu pasveikino pabrėžė, kad pirmoji laisvos Lietuvos jachta „Lietuva“ plaukė skelbdama, garsindama Lietuvos vardą, o ši antroji jachta „Laisvė“ skelbia, kad Lietuva buvo, yra ir visada bus laisva.

Paskaitą paruošė ir skaitė Bronius Sabeckis. Pateikė daug gražių minčių. Pauliaus Širvio eilėraščių „Su Nemunu pateka saulė“ su giliu įsijautimu skaitė Jūlytė Gutytė. Tautinių šokių grupė „Branda“ gyvai, sutartinai, gražiai pašoko 5 šokius: Kėtvirtainį, Raseinių Kadrių, Marciulėukės Kadrių, Sustą ir Džukų Polką. Vadovas B. Sabeckis. Kazio Bradūno eilėraščių „Napalikau“ vėl jautriai perdavė J. Gutytė. Lituania choras N. Masiulytei-Stapleton diriguojant, padainavo tris dainas: „Pasisėjau žalią rūtą“, komp. J. Neimanto, „Vai žydėk, žydėk“, komp. St. Šimkaus ir „Mažutė mūsų Lietuva“, komp. A. Lapinsko. Gražus išpildymas dainų su niuansais.

Išneštos vėliavos.

Liet. Namų sodelyje prie Paminklo Žuvusiems Kariams padėtas vainikas, nuleista vėliava, sugiedota „Tautos Himnas“, maldą „Marija, Marija“.

Minėjimas paruoštas ALB Adelaidės Apylinkės Valdybos ir Kultūros Tarybos.

Nuskambėjo Lietuvos himnas, maldą... Mintyse Nepriklausoma Lietuva ir tokia sunki Jos padėtis.

S.P.

Labdara, kuri atnešė į vaikų namus džiaugsmo ir gyvenimo spalvų, tarp Viešvilės miestelio gyventojų pasėjo nesantaikos ir pavydo sėklą

Nesantaika į Viešvilės miestelį atkeliavo su pirmąja labdaros siunta iš Vokietijos. Pagalba maistu ir padėvėtai drabužiais, žaislais, baldais buvo skirta konkrečiai Viešvilės vaikų namams, nes tai jų direktorius surado padėti galinčią firmą Vokietijoje ir susipažino su ponu Otto Vilkaičiu, išveiviu iš Jurbarko. Tačiau kas mėnesį labdaros siuntos didėjo, o jos laukiančiųjų ir norinčiųjų gauti ratas plėtė, tad netrukus visa Viešvilė tikėjo, kad geradaris Otto juos apaus ir apręns arba kitaip gyvenimą palengvins.

Pagalba vaikų namams, pasak direktoriaus pavaduotojos Elenos Kazragienės, neįkainojama. Per palyginti trumpą laikotarpį šie namai tapo turtingiausi šalyje, čia gyvenantiems pavydi, jei išvis galima pavydyti gimdytojų paliktiems ir pamirštiems vaikams, tėvų namuose miestelyje gyvenantiems.

Su ponija Elena vaikščiujame po gražiai suremontuotus, vokiškais baldais apstatytus miegamuosius, klases, žaidimų kambarius, kuriuose, be spalvingiausių minkštų žaislų, gausu įvairių konstruktorių, automobilių. Taip įrengtus dušus galima pamatyti nebet naujausiose verslininkų parduotuvių vitrinose. O ir patys vaikai, kurių čia nemažai ne po vieną iš šeimos gyvena (pastaruju metu dažnai tėvai patys vaikus atveža ir palieka, sakydami, kad negali išmaitinti, arba atvyksta kitame Lietuvos kampe gyvenusi sesutė ar broliukas), aprenkti kiekvienas kitaip, tegul padėvėtai, bet madingais drabužėliais, kramto kvapnią gumą ir nešiojasi kišenėse saldainių.

Tačiau Jurbarko rajono Viešvilės miestelyje nepasidalyto svetimo turto atgarsiai pasklido toli.

Paskutinį kartą didelė drabužių siunta Viešvilėje buvo dalijama spalio mėnesį. Kaip visada vaikų namuose, kaip visada pačiam ponui Vilkaičiui dalyvaudant.

Globos ir rūpybos skyrus darbuotoja Lina Gičiūviene sakė, kad kiekvieną kartą, kai išgirsta apie labdarą, yra pasiruošusi laukti nemalonumų. Kažko panašaus tikėjosi ir šį sykį, nes sužinojo, kad drabužiai, avalynė bus dalijami tik vaikų namų auklėtiniams ir jų darbuotojams. O miestelyje yra 70

Rašo Jadvyga Pekarskaitė

invalidų, 10 našlaičių. Tai tie žmonės, kuriems labai reikalinga globa ir dėmesys.

„Didžiausia mano klaida, kad išvis tądien nuėjau į tas dalybas“, - pasakys ponias Lina jau vėliau. O tą kartą, pagalvojusi, kad vis dėlto reikėtų pabandyti ką nors gauti ir jos globojamiems žmonėms, apie pietus nuėjo į vaikų namus. Pats ponas Vilkaitis stovėjo salės duryse ir dalijo kam dėžę, kam keletą daiktų. Vaikų namų darbuotojams. Pagal sąrašą, kurį buvo sudaręs direktoriaus pavaduotoja E.Kazragienė. Tame sąraše - 88 pavardės. Prie kiekvienos dar nurodyta, kiek šeimoje yra vaikų.

Darbuotojai stojo į eilę ir laukė savo dalies. Ponas Vilkaitis kiekvienam daugiau ar mažiau duodavo savo nuožiūra. Vieno kito ko nors paklausdavo.

Kol buvo šelpiami vaikų namuose dirbantys, už durų išsirikiovo miestelio gyventojų eilė. Pirmose gretose buvo apylinkės darbuotojai, pedagogai.

L.Greičiūviene taip pat atėjo su sąrašais: manė, kad gaus ko nors tiems, kuriems pavasarį nepavyko padėti. Tačiau svečias atstūmė sąrašus ir pasakė, kad tai labdara, ji kažkam konkrečiam nepriklauso, ir emė dalyti visiems atėjusiems. Tuo metu ji kažkas pakvietė prie telefono.

Žmonės, pajutę laisvę, įsiveržė į salę ir griebė viską, kas ką spėjo. Silpniesieji, ypač invalidai, buvo nustumti, o kiti ir nedrįso grumtis. Išnešta buvo viskas - kai kam tik po vieną batą teko. Buvo griebiami net maišai su cementu, skirti vaikų namų remontui, sakė direktoriaus pavaduotoja.

„Aš paprasčiau pono Vilkaičio, kad nors kelias dėžes daiktų atidėtu tiems, kas iš lovos nesikelia, - pasakojo L.Greičiūviene. - Kiek spėjo, tiek man davė. Skaudu, kad likau apkaltinta, bet visiems socialiai remtiniems žmonėms padėti negalėjau“.

E.Kazragienė sakė, kad dirbantys vaikų namuose žmonės buvo nepatenkinti, jog dalis labdaros atiteko miestelėnams.

Apylinkės darbuotojos viena per

kitą aiškino, kad labai sunku šiandien pragyventi iš atlyginimo, kad nieko gero jos ten negavusios. Apylinkės buhalterė guodėsi, kad jai teko tik vaikiškų drabužių dėžė, o jos vaikai jau suaugę, tad padėvėti drabužėliai atiteko anūkams. Kitos taip pat sakė vyriškų marškinių ar kelnų tegavusios. Viešviliečiai emė dairytis vieni į kitus, įtarinėti, jei kuris gražesnis drabužių apsilviko, kad visa tai iš labdaros. Juo labiau kad kai kurie, gavę kokį drabužį, tuojau pat nešė parduoti ir už gautus litus traukė vienintelėn valgyklon - kavinėn. Pasak L.Greičiūviene, labdaros dalijimo diena miestelyje išties tampa turgaus diena. (...)

Lina Greičiūviene papasakojo vieną atvejį, susijusį su labdara.

Miestelyje buvo surengta vaikų šventė. Geradariai iš Vokietijos taip pat atvežė labdarinę siuntą. Susirinko gal tikrai visi Viešvilės vaikai su tėvais. Iš pradžių mažiesiems buvo dalijami saldumynai. Tėvai tuo metu stovėjo eilėje prie žaislų. Po kurio laiko labdaros šeimininkai emė susirinkusiems mėtyti dovanas, minia grūdama puolė jų gaudyti. Nespėję pagriebti žaislo ar saldumyno vaikai verkė, tėvai barėsi. Vokiečiai šypsodamiesi visa tai filmavo.

„L.R.“

Siaulių Berniukų gimnazijoje - Tradicinis konkursas

Štai praėjo dar vienas tradicinis Isoldos Poželaitės-Davis (Iš Pietų Australijos) rašinio anglų kalba konkursas. Tarpusavyje mes jį vadiname „doleriniu“, nes prizinės vietos I-II-III gauna atitinkamai 50, 30 ir 20 dolerių premijas. Šiais metais Isolda paskyrė po 100 JAV dol. Siaulių miestui bei rajonui, Kelmei, Marijampolei ir Rokiškiui.

Kiekvieną sausį ateina dvyliktokai (gal būsimieji rašytojai?) išbandyti savo jėgų. Siaulių J. Janonio vidurinės mokyklos (buv. Berniukų Gimnazijos) salėje kaip ir visada viešpatavo rimtis ir susikaupimas. Kokią temą pasirinkti - jų net 12! Vienos sunkesnės, kitos lengvesnės. Ponia Isolda viską kruopščiai apgalvojusi: duotas planelis, gairės, kai kur net sunkesni žodžiai. Jos tikslas - skatinti visus jaunus žmones rašyti, todėl galima naudotis ir žodynais.

Svarbiausia - temos perteikimas

Iš kairės į dešinę: Vaidotas Kazlauskas, Ieva Paskaitė ir Kristina Sireikaitė buv. Berniukų Gimnazijos muziejuje, dabartinė J. Janonio vidurinė m-klā su 1 gimnazijos bei 6 progimnazijos klasėmis.

(rašinio, dialogo, laiško ar net dienoraščio forma), mokėjimas išskirti esminius dalykus ir juos susieti į visumą. Rašinio apimtis 300-350 žodžių, o skirtos dvi valandos, kaip pastebi dvyliktokai, prabėga labai greitai.

Galime pasidžiaugti: turime kūrybingų, lakios fantazijos mokinių. Įdomu tai, kad iš 38 miesto ir rajono rašiusių mokinių devyni pasirinko temą „Mano šeima“. Gal todėl, kad ši tema opi jaunimui, o gal galvojama, kad ji gan gerai išnagrinėta iki dvyliktos klasės? Sunku pasakyti. Bet yra tikrai nuosirdžių rašinių. Antra ir trečia vieta pasidalino „Gražaus balionėlio nuotykių“ bei „Svečias iš Kosmoso“ (rašė po aštuonius mokinius).

Manau, kad žiuri ne visada labai lengva išrinkti geriausius darbus. Bet dėl prizinių vietų abejonių beveik nebuvo. Be to, tikrino 7 mokytojai, jų tarpe Ruth Kenni iš Australijos bei Judith Benjamin iš JAV. Taigi nugalėtojais tapo: I-oji premija Ievai Paskaitei (J. Janonio vidurinė mokykla) II-oji - Vaidotui Kazlauskui (XV vid. m-klā) ir III-oji atiteko Kristinai Sireikaitei (J. Janonio vid. m-klā).

Siaulių Anglų Kalbos Mokytojų Asociacija, norėdama paskatinti, skyrė dar šešioms abiturientams prizus-knygutes su kasetiniais įrašais. Džiugu, kad net 9 mokiniai dalyvavo iš rajono. O dvi iš jų - Rasa Ališauskaitė bei Ingrida Pigulevičiūtė buvo paskatintos.

Mokyklos direktorius Rimas Budraitis, jis, beje, ir šio konkurso pirmininkas, padėjo mokytojams ir mokiniams ir priminė, kad šis konkursas - tai savo jėgų išbandymas. Kaip ir visada, po įteikimo buvo programėlė. Šį kartą ją paruošė V-tos vidurinės mokyklos abiturientai.

Dėkojame poniai Isoldai už jos didžiulį indėlį į Lietuvos kultūrą ir švietimą, o būsimiesiems Lietuvos rašytojams linkime gero vėjo ir sėkmės brandos egzaminuose.

Eugenija Vaičiulienė,
Siaulių Anglų Kalbos Mokytojų
Asociacijos Pirmininkė

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

Klubo valandos:

Pirmd., trečiad., ketvird., 5 - 10 val.

ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS

Penktadieniais 5 - 11.30 val.

Šeštadieniais 2 - 12.30 val.

Sekmdieniais 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad nuo 6 val.

Sekmdieniais nuo 1. val.

Skanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8.00 val.

SVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Kaina \$4. Kviečiame visus.

Seimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose?

Kodėl nepasiteirauti?

Skambinkite 708 1414.